

NEMZETKÖZI MAGYARSÁGTUDOMÁNYI TÁRSASÁG
INTERNATIONAL ASSOCIATION FOR HUNGARIAN STUDIES
ASSOCIATION INTERNATIONALE DES ÉTUDES HONGROISES
SOCIETAS INTERNATIONALIS STUDIORUM HUNGARICORUM
INTERNATIONALE GESELLSCHAFT FÜR HUNGAROLOGIE
МЕЖДУНАРОДНОЕ ОБЩЕСТВО ПО ХУНГАРОЛОГИИ

Társelnöki beszámoló a Nemzetközi Magyarstudományi Társaság 2016–2020. évi munkájáról

Ez az első olyan beszámoló a Társaság öt éves munkájáról, amely nem hangzik el a Közgyűlésen, egy olyanon, amely közvetlenül megelőzi a nemzetközi hungarológiai kongresszust. Ennek oka elsősorban a világjárvány (COVID '19), hiszen a 2021-ben esedékes varsói IX. Nemzetközi Hungarológiai Kongresszust rendkívüli Közgyűlésünk 2023-ra halasztotta. A halasztásnak azonban más oka is van. Társaságunk történetében ugyanis először fordult elő az a helyzet, hogy egy Magyarország államelnöke védnökségével szervezett magyarstudományi világtalálkozót Magyarország „nemzeti” kormányának illetékes minisztere nem támogatót. Okát nem tudjuk, általánosságban talán csak az lehet, hogy napjaink magyar kormánya nem tűr el nem politizáló szakmai szervezetet, talán visszatértünk Szolón törvényeihez, vagyis ha polgárháború idején valaki nem áll kardjával egyik, vagy másik oldalra, megfosztatik polgárjogaitól. Elhunyt (2021. március 14.) barátunk, a Társaság korábbi főtitkára, választmányának tagja, Jankovics József kedvenc, lakonikus zárószavaival élve, *sapientis sat...*

Szervezeti életünkről

A Magyar Tudományos Akadémia intézeteinek a Budai Várból a ferencvárosi Tóth Kálmán utcába költözésével mi is székhelyet változtattunk, sikerült bérleti viszonyunkat fenntartani az MTA Bölcsészettudományi Központjával. A Társaságnak az MTA-hoz kötődését nem érintette közvetlenül az akadémiai intézeti kutatóhálózat fenntartójának és státusának közelmúltban történt megváltoztatása. Adminisztratív feladatokat adott ugyan az Eötvös Loránd Kutatóhálózat felállása, hiszen székhelyünk az ELKH BTK-ban maradt – szerződések újra írása stb. –, személyes és szakmai kapcsolathálónk azonban sértetlen, a kutatóintézetek világához fűzi a Társaságot. Az egyetlen rendszeres pénzügyi támogatónk az MTA Köztisztület maradt. A Társaság belső életét, szervezeti működését jelentősen befolyásolja a folyamatosan változó jogi környezet – 2017. április 25-i közgyűlésünkön ([Székhely: H-1097 Budapest, Tóth Kálmán u. 4. B.8.41.](http://hungarologia.net/wp-content/uploads/Hatarozatok-</p></div><div data-bbox=)

Nyilvántartási szám a Fővárosi Törvényszéknél: 01-02-0000555 • Adószám: 19007689-1-43

Bankszámlaszám: Erste Bank Hungary Zrt. 11991102-02102744-00000000

Tel.: (36 1) 321 4407, (36 1) 224 6700/4556

Web: <http://hungarologia.net> • <https://www.facebook.com/hungarologia/>

E-mail-cím: nmtt@iif.hu

[2017-04-25.pdf](#)) a korábbi évekhez hasonlóan ismét módosítanunk kellett alapszabályunkat (<http://hungarologia.net/about-iahs/alapszabaly/>).

A Társaság szervezeti életét szabályozó rendezvényeinket az elmúlt öt éves periódusban is – a nemzetközi kongresszus kivéve – a korábbi rendszerességgel és formában tartottuk meg (közgyűléseinkről és választmányi ülésünkről a honlap tájékoztat: <https://hungarologia.net/about-iahs/magyar-beszamolok-tajekoztatok/>).

Társaságunk belső információáramlásának fő csatornája továbbra is a levelezőlista (<http://hungarologia.net/hu/listserv/>), s tovább működtetjük az egyre többek hungarológiai szakmai tájékozódását megkönnyítő, friss információkat közlő honlapunkat (<http://hungarologia.net/>) és facebook oldalunkat is (<https://www.facebook.com/hungarologia/>).

A könyvelési feladatokat 2017-től az Adó Kft., 2018-tól Kürtös Emese könyvszakértő, adószakértő végezte. Kürtös Emese 2019-ben bekövetkezett halála óta a könyvvezetési, a pénzügyi beszámoló készítési, adózási és bérszámfejtési feladatokat Kovács Anita könyvvizsgáló, adószakértő végzi.

Tagságunk folyamatosan fogy. Ennek számos okát ismerjük. Az alapító atyák, és azok, akik az 1990 körüli gazdasági és politikai változások előtt szocializálódtak ehhez a szervezeti formához, sajnos életkoruk okán is távoznak közülünk. A létszám csökkenésének oka lehet a Társaság fiatalításának lassúsága is. Ezért döntöttünk úgy, hogy a szokásos tisztújítási folyamatban ezt a szempontot előtérbe helyezzük. A következő ciklusra (2021–2026) jelölt vezetőség és választmány listája (<http://hungarologia.net/wp-content/uploads/2021/01/VB-2020-12-04.pdf>) tükrözi azt a megújulási törekvést, amelytől a fiatalítást, a dinamizálást reméljük. Továbbra is szempont a különböző meghatározó társadalom- és humántudományi intézmények magyarságkutatásban érdekelt új vezetői generációjának bevonása a munkába, a külföldi kapcsolatrendszer fenntartása és megújítása, valamint a láthatóság új típusú formáinak kialakítása. Terveztünk egy kéthavi rendszerességgel, reprezentatív helyszínen megrendezésre kerülő magyarságtudományi előadássorozatot is, azonban a megvalósításban a vírusjárvány megakadályozott bennünket.

Szembe kell néznünk azonban más okokkal is. A humán szakmákat sújtó, többször megalázó intézményszerű ellehetetlenítés a tudománypolitika részéről bizony nem ambicionálja a fiatalokat a szakmai élet szervezésében való részvételre. Korjelenség az érdektelenség és a dekadencia is; az általános európai „birodalom vége”-hangulat sem kedvez a tartalmi munkának, a tudománypolitika új urai – világszerte – időrabló adminisztrációra kényszerítik a kutatókat, így a nem közvetlenül alkotó munkával eltöltött idő elfogy ezzel, nem marad sem energia, sem kedv, de idő sem a szakmai közéletben való szerepvállalásra. Bízunk ugyanakkor a Társaság most, 2021-ben választandó új vezetőségének tenni akarásában. Kipróbált, szakmai felkészültségük mellett a magyarságtudomány iránti elkötelezettségüket is bizonyított kollegákról van szó.

Külön kiemelem a 2020. évet, amikor mind az éves elektronikus közgyűlésen (május), mint a szeptemberi hibrid formában tartott, mind a decemberi online választmányi

ülésen az átalakuló környezethez való közvetlen és hosszú távú, stratégiai alkalmazkodás lépéseiről születtek döntések. Ezeket természetesen a járványhelyzet miatt kialakult szervezési, kommunikációs nehézségek is befolyásolták. Tavaszi közgyűlésünk először 2022-re halasztotta a 2021-re tervezett varsói IX. Nemzetközi Hungarológiai Kongresszust, majd második választmányi ülésünk decemberben végleges döntést hozott a kongresszus 2023-ra (augusztus 28–szeptember 1-re) halasztásáról (<http://hungarologia.net/a-ix-nemzetkozi-hungarologiai-kongresszus-uj-idopontja/>).

2020-ban fontos esemény volt számunkra, hogy a Társaság felterjesztésére Gian Paolo Brizzi professzor (Università degli Studi di Bologna) átvette a *Pro Cultura Hungarica* kitüntetését.

A 2016-ban megválasztott elnökünk, Andrea Seidler munkaprogramja és a Társaság 2017. szeptember 1-jei választmányi ülése is megfogalmazta azt az igényt, hogy az UNESCO nemzetközi ernyőszervezetében (FILLM - *International Federation for Modern Languages and Literatures*) anyagi okokból 2006-ban felfüggesztett tagságunkat ismét visszaállítsuk; nemzetközi jelenlétünk és képviseltségünk fokát ez jelentősen emelné, azonban kérelmünk csak az akadémiai támogatás – talán 2022-től bekövetkező – esetleges emelése esetén lehet reális.

A Társaság rendezvényei, és az ezekhez kapcsolódó kiadványok

Társaságunk kiemelt fontosságú tevékenysége a 2016. év folyamán a *Kultúra- és tudományköziség – Magyarságtudomány a 21. században* című VIII. Nemzetközi Hungarológia Kongresszus szervezése és lebonyolítása volt, amelynek Pécs városa adott otthont, augusztus 22. és 27. között. A szakmai munka 40 szimpóziumban zajlott, összesen 506 regisztrált előadó, 25 országból, 128 intézmény képviselőjében vett részt a tudományos eszmecserében. A rendezvény sajtóvisszhangjáról a Társaság honlapja is válogatást közölt (<http://hungarologia.net/viii-nemzetkozi-hungarologiai-kongresszus/>.) Már 2016 év végén is megjelentek a Kongresszuson elhangzott előadások, de az összes szimpózium anyagának a megjelentetése csak 2019-ben zárult le.

A VIII. Hungarológiai Kongresszus, Pécs megjelent kötetei

1. *Névadás és névhasználat a multikulturális Kárpát-medencében* szimpózium = Névtani Értesítő 38 (2016).
2. *A magyar mint idegen nyelv* = Hungarológiai Évkönyv 17. évf. 1. sz. (2016), Hungarológiai Évkönyv 18. évf. 1. sz. (2017).
3. *A magyar szépirodalmi és vokális zenei szövegek a fordítások tükrében* = Hungarológiai Évkönyv 17. évf. 1. sz. (2016), Hungarológiai Évkönyv 18. évf. 1. sz. (2017).
4. *Tudományköziség és magyarságtudomány a nyelvi dimenziók tükrében*, szerk. Benő Attila, Gúti Erika, Juhász Dezső, Szoták Szilvia, Terbe Erika, Trócsányi András, Termini Egyesület, Törökbálint, 2017.

5. *Napló és történelem* = Múltunk: Politikatörténeti Folyóirat 2017/1.
6. *A nyelvi-nemzetiségi kérdés jogi szabályozása Magyarországon* = Jogtörténeti szemle 2017/3.
7. *Kultúrák találkozása a magyar középkorban* = Világtörténet 2017/1.
8. *Kulturális átszövődések és nyelvváltások a kortárs irodalomban* = Hungarológiai Közlemények 2017/3.
9. *Kulturális nacionalizmus és nemzetállam-építés Magyarországon a 19. században* szimpózium = *Nemzet és tudomány Magyarországon a 19. században*, szerk. Szilágyi Adrienn, Bollók Tamás, Budapest, MTA BTK TTI, 2017 (Magyar Történelmi Emlékek – Értekezések: Tanulmányok a nacionalizmus kultúrtörténetéből, 5.)
10. *Magyarország és a római Szentszékek, II. Vatikáni magyar kutatások a 21. században* szerk. Tusor Péter, Szovák Kornél, Fedeles Tamás, Budapest–Róma, 2017 (Collectanea Vaticana Hungariae, 15.)
11. *Napló és történelem*, szerk. Pritz Pál, Mann Jolán, Marchut Réka, Sipos Balázs, NMT, Budapest, 2018.
12. Peykovska, Penka (szerk.) ; Demeter, Gábor (szerk.), *Migracii na hora i idei v Bylgaria i Ungaria (XIX-XXIvek) – Emberek és eszmék migrációja Bulgáriában és Magyarországon (19-21. század) – Migrations of People and Ideas in Bulgaria and Hungary, 19th-21st Centuries*, Szófia, Izdatelstvo Paradigma, 2018.
13. *Kosztolányi Dezső* = Studia Litteraria 2018/1–2.
14. *Kultúra és tudományköziség a jogi népraajz és a jogi kultúrtörténet metszetében*, szerk. Nagy Janka Teodóra, Szekszárd, PTE, 2018.

Szimpóziumonként az interneten

A magyar mint idegen nyelv

A magyar szépirodalmi és vokális zenei szövegek a fordítások tükrében

- Fenti két szimpózium egyes előadásai megjelentek: a Hungarológiai Évkönyv 2016. és 2017. évi számaiban
 - <http://epa.oszk.hu/02200/02287/00017/pdf/>
 - <http://epa.oszk.hu/02200/02287/00018/pdf/>

A nyelvi-nemzetiségi kérdés jogi szabályozása Magyarországon

- Megjelent (2017): [Jogtörténeti szemle 2017/3.](#)

Kosztolányi Dezső szimpózium. A klasszikus szövegek kritikai kiadásának tudomány- és kultúraköztsége

- Megjelent (2018): <http://studia.lib.unideb.hu/megjelent/index/123>

Kultúrák találkozása a magyar középkorban. Gazdaság, egyház, familiárisok

- Megjelent (2017) : http://real-j.mtak.hu/10874/1/vilagtortenet_2017_1.pdf

Kulturális átszövődések és nyelvváltások a kortárs irodalomban

- Megjelent (2017): [Hungarológiai Közlemények 2017/3.](http://www.hungarologia.hu/2017/3/)

Kultúra és tudományköziség a jogi néprajz és a jogi kultúrtörténet metszetében

- Megjelent (2018): <https://mek.oszk.hu/18900/18930/>

Napló és történelem

- Megjelent:
 - <http://www.multunk.hu/20171-szam>
 - REAL: <http://real.mtak.hu/79255/>
 - MEK: <https://mek.oszk.hu/18000/18037/>

Névadás és névhasználat – a multikulturális Kárpát-medencében

- Megjelent:
 - [Névtani Értesítő 38. \(2016\)](#)
 - REAL: <http://real-j.mtak.hu/8650/>
- Cikkenként (OA) elérhető:
 - Szentgyörgyi Rudolf – <https://edit.elte.hu/xmlui/handle/10831/32963>
 - N. Fodor János – <https://edit.elte.hu/xmlui/handle/10831/32964>
 - Farkas Tamás – <https://edit.elte.hu/xmlui/handle/10831/32965>
 - Török Katalin – <https://edit.elte.hu/xmlui/handle/10831/33405>
 - Mikesy Gábor – <https://edit.elte.hu/xmlui/handle/10831/33397>

Tudományköziség és magyarságtudomány a nyelvi dimenziók tükrében

- Megjelent: <https://mek.oszk.hu/18600/18698/>

A kötet a következő három nyelvészeti szimpózium előadásait tartalmazza: Tudományköziség és magyarságtudomány – dimenzionális nyelvészeti keretben; Nyelvi sokszínűség: A Kárpát-medencei magyarság jelene és jövője; Identitás, régió, nemzetiség

Vatikáni Magyar történelmi kutatások a 21. században szimpózium

- Megjelent:
 - [Az MTA-PPKE Fraknói Vilmos Római Történelmi Kutatócsoport honlapján](#)
 - REAL: http://real.mtak.hu/65533/1/CVH_I_15_exc_Nemes_1_u.pdf

A 2017. év legfontosabb reprezentatív eseménye a *Nemzetközi Magyarástudományi Társaság megalakulásának 40. évfordulójára rendezett emlékülés* volt. Az ülésre az MTA Székházának Felolvasótermében került sor, szeptember 1-jén. Ennek kapcsán Andrea Seidler elnök asszony ismertette a Társaság új, Monok István társelnök közreműködésével kidolgozott működési stratégiáját; a program és az elhangzott előadások a honlapon: <http://hungarologia.net/conferences-and-congresses/nmt-40/> A köszöntő előadások kötetbe szerkesztése szintén késedelmet szenvedett, de az idei őszön várhatóan megvalósul.

A nemzetközi kongresszusaink mellett hagyománnyá, és kiemelkedő fontosságúvá váltak a *Doktoriskolák Nemzetközi Konferenciái*. A Pécsset, 2015-ben rendezett összejövétel előadásai 2017-ben jelentek meg:

Az idő alakzatai és időtapasztalat a magyarástudományokban, szerk. Bene Sándor, Dobos István, Bp., NMT, 2017. (<http://mek.oszk.hu/17400/17463/17463.pdf>)

A VI. nemzetközi konferenciának a Bécsi Egyetem Finnugor Tanszéke adott otthont, 2019. szeptember 4–6-án (<https://hungarologia.net/esemenyek/conferences-and-congresses/doktoriskolak-konferenciai/>). A találkozó anyaga az elnyert NKA támogatásnak is köszönhetően szerkesztés alatt van, elektronikus megjelenése szintén az ősz elejére várható, s reményeink szerint papíron is kézbe tudjuk majd venni még az idei vé vége előtt.

Periodikus kiadványaink komoly tudományos színvonalat képviselnek, szakmai elismertségük kiemelkedő. Az Akadémiai Kiadónál jelenik meg a *Hungarian Studies*, amelynek főszerkesztője, Andrea Seidler új lendületet adott a lapnak. A tudománymetriai örületbe hajszolt fiatal kutatók számára külön rangja van a lapnak, hiszen azt az MTMT mellett a kereskedelmi adatbázisok is indexálják (Scopus, WoS), így – korunk „európai” értékvilágának megfelelően –, ha már drága, akkor biztosan nagyon jó is.

Az intézményközi együttműködés keretében megjelenő *Lymbus: Magyarástudományi forrásközlemények* elhunyt volt főtítkárunknak, Jankovics Józsefnek, a főszerkesztő Ujváry Gábornak, a volt (Lengyel Réka) és a mostani (Szabó András Péter) felelős szerkesztőnek köszönhetően virágkorát éli. Az évente megjelenő kötet egyre vastagabb, ragos forráskiadvánnyá nőtte ki magát.

Önálló könyvek kiadására is vállalkoztunk az elmúlt időszakban. Pritz Pálnak új gyűjteményes kötete: *A relativizálás elfogadhatatlansága: Hazánk és a nagyvilág – újabb tanulmányok*, Bp., Nemzetközi Magyarástudományi Társaság, 2016. – A Társaság saját kiadásában jelent meg továbbá a következő kötet: *Ozorai Pipo. A győzelmes törökverő és a reneszánsz előfutára*, szerk. Adriano Papo, Gizellea Németh Papo, NMT, Bp., 2017. – Az MTA Könyvtár és Információs Központtal közösen adtuk ki a, *Magyar-horvát diákcímerek a bolognai Archiginnasióban* című reprezentatív albumot (<http://real.mtak.hu/106942/>), Csízi István, Kovács Zsuzsa, Utasi Csilla munkájának eredményeként (az olasz változat 2019-es, a magyar 2020-as impresszummal).

A Társaság díjai

Minden évben kiadjuk az alapító főtítkárukról elnevezett *Klaniczay-díjat*, az előző évben megjelent legjobb régi magyar irodalmi illetve hungarológiai tárgyú publikációra. A pénzjutalommal és emléklakettel járó, 2002-es alapítása óta nagy szakmai presztízst kivívott elismerést eredetileg az MTA Irodalomtudományi Intézetével közösen adományoztuk. A beszámolási időszakban nyerték el a díjat: Tóth Gergely (2017), Jankovics József (2018), Túri Tamás (2019) és Monok István (2020). Az elmúlt egy évben az akadémia intézethálózat működési formaváltásának (az akadémiától való elszakításának) következtében a díjazás jogi hátterét adó alapszabályt is át kellett dolgozni (<http://hungarologia.net/about-iahs/prizes-and-awards-of-the-international-association-of-hungarian-studies/tibor-klaniczay-prize/>). Az idei évtől kezdve megújult formában, az ELKH BTK vált a díj társfenntartójává, a díjazott munkát kiválasztó szakmai kuratórium azonban továbbra is az Irodalomtudományi Intézet Reneszánsz Osztályának munkatársaiból, illetve Társaságunk választmányának régi kultúrával foglalkozó tagjaiból áll, paritásos alapon. A 2021-es díjat a vírusjárvány miatt csak szeptemberben adjuk át, a régi magyar irodalom kutatóhelyeinek és az Irodalomtudományi Intézet Reneszánsz Osztályának szervezésében zajló szokásos éves régi magyar irodalmi konferencián.

A *Lotz János-emlékérmét* terveink szerint a IX. Nemzetközi Hungarológiai Kongresszuson, Varsóban adjuk át.

Az egyes években végzett munka részletesebb bemutatását mindenki olvashatja itt:

<https://hungarologia.net/about-iahs/magyar-beszamolok-tajekoztatok/>

Beszámolóm végén köszönetet mondok mindazoknak, akik a Társaság munkáját segítik, külön is Csapó Mónika szervezőtitkárnak. Külön köszönöm azoknak a fiatal és középkorú magyarságtudósoknak az együtt gondolkodást, akik a jövő működési lehetőségeinek feltérképezésében társaink voltak, és reményeink szerint biztosítják a Társaság fennmaradását.

Monok István